

STA OP!

Stapsgewijze benadering van onbegrepen gedrag en pijn bij mensen met gevorderde dementie

Onbegrepen gedrag bij mensen met gevorderde dementie komt zeer frequent voor. Het lastige is, dat dit gedrag veel verschillende oorzaken kan hebben. Voor mensen met gevorderde dementie is gedrag vaak de enige manier om pijn of ander onbehagen te communiceren. Zo is het gedrag van mensen met een dementie vaak de uiting van een ongemak op lichamelijk of psychosociaal gebied, of van onvrede met omgevingsfactoren.



Wat is STA OP!?

STA OP! is een protocol voor professionele zorgverleners die mensen met dementie behandelen en begeleiden. Sommige mensen met dementie kunnen onbegrepen gedrag vertonen.

Doelstellingen van STA OP!:

- **Nauwkeuriger onbegrepen gedrag te beoordelen bij mensen die dit niet meer goed verbaal kunnen duidelijk maken**
- **Een betere en meer op het individu toegesneden behandeling te geven, van zowel fysieke pijnklachten als gedragsproblemen**

Om de doelen van STA OP! te bereiken van gaan we:

- dit gedrag opmerken
- dit gedrag herkennen als symptomen van pijn of zorgbehoeften waarin niet is voorzien
- dit gedrag beoordelen en analyseren
- dit gedrag effectief behandelen door het verminderen van pijn of andere ongemakken en het voorzien in de zorgbehoeften die aan het gedrag ten grondslag liggen

Dit protocol is in het bijzonder van belang bij de zorg voor mensen met matige tot ernstige dementie.

Het is gebruikelijk om dementie in te delen in stadia: **vroeg, midden en laat.**

STA OP! is ontwikkeld om mensen met dementie in het middelste en laatste stadium van dementie te helpen. Bij deze mensen, die vaak niet meer kunnen vertellen wat er aan de hand is, kan een verandering in gedrag het enige signaal zijn dát er iets aan de hand is. Wanneer er niet in hun behoefte wordt voorzien, kan dat negatieve gevolgen voor hen hebben, zoals onwelbevinden, onrustig gedrag, verzet tegen de zorg, frustratie bij de zorgverleners en ziekenhuisopnames.

De originele versie van de STA OP!, de Serial Trial Intervention (STI) is de afgelopen 15 jaar getest in verschillende studies in de Verenigde Staten. Het gedrag en de hoeveelheid pijn van mensen met dementie verbeterde door deze interventie.

De kernelementen van STA OP! zijn:

1. Merk een gedragsverandering op
2. Verzamel gestructureerd informatie over de lichamelijke en emotionele behoeften waarin niet voorzien is.
3. Voer een stapsgewijze behandeling uit.

Met iedere stap leren we werken binnen de training.

Hoe kan STA OP! jouw bewoners helpen?

Denk aan één van je bewoners met dementie.

Misschien is het de man die zich verzet tegen alle zorg en activiteiten en die het liefst wil dat je hem de hele dag alleen in zijn kamer laat. Misschien is het de vrouw die zich niet meer kan herinneren dat haar kinderen al volwassen zijn, daarom loopt ze de hele dag over de afdeling om te proberen een weg naar buiten te vinden, soms is ze daarbij erg geagiteerd, omdat ze gelooft dat ze naar huis moet om haar kinderen van school te halen. Misschien is het de vrouw die dagelijks bezoek krijgt van haar familie, maar die meteen na hun vertrek al begint te vragen wanneer ze komen, omdat ze zich niet kan herinneren dat ze net geweest zijn.

STA OP! is een systematisch hulpmiddel dat wordt gebruikt om onderliggende oorzaken van gedrag te beïnvloeden, waardoor gedragingen, zoals onrust, roepgedrag en verzet tegen zorg afnemen. Een oorzaak van onbegrepen gedrag kan pijn zijn. Uit onderzoek komt naar voren dat 45- 80% van bewoners in het verpleeghuis pijn hebben. In studies blijkt dat de stapsgewijze benadering van pijn en onbegrepen gedrag zoals hier beschreven positieve effecten heeft. Dit is met name van belang voor de mensen met dementie die hun pijn niet goed kunnen rapporteren.

Niet behandelde pijn kan leiden tot:

- meer ziektelast
- sterfte
- slaapstoornissen
- verminderde interactie met anderen
- ondervoeding
- depressie
- verminderde werking immuunsysteem
- minder lopen
- verhoogd zorggebruik
- achteruitgang in cognitie, sociaal en ADL functioneren

Hoe kan STA OP! jou helpen?

1. Doordat je weet dat je jouw bewoners gedegen en systematisch geholpen hebt.
2. Het beter hanteren van gedragsproblemen zal ertoe leiden dat je meer tijd krijgt voor ander werk, je dag zal beter lopen.
3. Probleemgedrag is "besmettelijk", door het beter te hanteren zullen andere bewoners niet overprikkeld raken. Dit zal resulteren in een rustiger en kalmere omgeving.